

עליכו

אלה, איך איפוא מלא כן בדברי שכתבתי שכיוונתי להאמת, ורק לולא דברי הראשונים ז"ל אמרתי דיש מקום ליישב סתירת רש"י, וכיוצא בזה מנינו בספרי רבותינו האחרונים ז"ל לאלפים ולרבבות, ובפרט דבכגון דא כיון דלכלכל ולמעשה בלא"ה לא קבלו שיטת רש"י ז"ל לפי הר"י וברא"ש ובטור ז"ל, ורק קבלו לעיקר קצלת הגאונים בשנת השמיטה, ואשר כתב ע"ז הרמב"ם ז"ל דהקבלה והמעשה המה עמודים גדולים בהוראה, מלאמתי גם למאור רבכ ליישב שיטת רש"י כפי המנהג כי כלל גדול בידיו דאפשרו פלוגתא לא מפשינן, ומכ שחמכ מעכ"ה דכא הרא"ש ובטור כתבו וכן עיקר, הכה ביוצא הי לריך לבפולא על רביו כצ"י ביו"ד [סי' של"א סי"ט] ורביו הרמ"א בחר"מ [סי' ס"ז סי"א] שלא בציאו כלל דעת הרא"ש ובטור בזה, ובפרט רביו הרמ"א ז"ל אשר כמעט בכל פסקיו נגרר אחרי הרא"ש ובטור, וכאן שצוק לגמרי ולא הש כלל לכצו את דעתם אף שכתבו וכן עיקר, ואך אדרבה בציא דעיקר הוא כהרמב"ם, וע"כ הוא אשר דיברנו כיון דהקבלה והמעשה הוא דלא כשיטת רש"י לפירוש הרא"ש ובטור, מע"כ לא חשו כלל לכצו שיטת זו, ועיין בשו"ת חת"ם סופר סי' נ', ומעשה למד לא ליישב שיטת רש"י באופן דיש מקום לומר דגם הוא ס"ל דשנת השמיטה הוא כהמעשה, ובפרט כי רש"י אינו מזכיר כלל שנת השמיטה של זמנו כדרך שאר הראשונים ז"ל, וגם בזה לא אומר קבלו דעתי וכיוונתי להאמת, ועכ"פ הוא נכון לפילפולא, וקוצ"כ חדי צפולוי דאורייתא.

[ריחוי וחפ"י על פ"ש הרב הזה לחלק בין לענין לנכות היובל, לבין פלוגתת הרא"ש.]

[ה'] ומה שמחלק מעכ"ה דמשי"ב אינו חולק הרמב"ם על הקבלה והמעשה לענין אם לנכות שנת היוצא או לא, כיון דכשינוי בזה הוא בשנים הרבה ואין הטעות מאוי בזה, משא"כ פלוגתת הרא"ש שאין הפלוגתא אלא בשנה אחת וטעות אורבת תמיד על המעיין בזה, והכרעה מן הגמרא חזקה בדעת הרא"ש, ולכן לא חשו לקבלת הגאונים, וגם לא היתה קבלה על השנה בפרט אלא שאנו חושבים ז"ז עכ"ה, ולפענ"ד קשה לומר שיארע טעות למדינה שלימה בשנה אחת, ואפי' לא ביום אחד, ומכש"כ בא"י דעיקר מלכות שמיטה היא רק שמה, ולא פסקה הישוב והחורב משם גם לאחר החורבן, ועיין להרמב"ם בסי' במלכות עשין קנ"ג, ובכפתור ופרח דף קי"א קי"ב, ובתשנ"ז ח"ג סי' ר"א, ובפאת השלחן הלכות אי"ו סי' ג' סי"ב סי"ק כ"ז, ועיין מה שבבאתי בסי' א' [אות פ"א] עדות הראב"ד ז"ל בסי' כתוב שם פ"ק דע"ז שבי' דמפולס לא נשמע ולא נראה שיכ"י מחלוקת בא"י בשבטון השמיטין וכיוצאות ע"כ, ואיך נאמר דנפל טעות ח"י לכל המדינה, אחמכ.

[מ"ש רב גאון הזה דבמדרשו של אדה"ר ושם ועבר ושם לוי במצרים לא הי' משגיחין על גו"ה אדו"ס, ריחוי לדבריו מתשובת רב האי גאון, וכן מבורר בפיר"א, ובס' העיבור לראב"ר הנשיא ז"ל, וברמב"ם ז"ל.]

[ו'] ומה שמעכ"ה ר"כ לדחות מה שבקשיתי על רביו הרמ"א ז"ל בליקוטי' לח"מ סי' ס"ז, מהס"ע והתלמוד ומדרשים, ומעכ"ה כתב דאין לנו שום מצוא לזכר בדבר על קודם מ"ה במדרשו של אדם הראשון ומדרשו של שם ועבר ושם לוי צמל"ס

עליכן אין מקום לפקפק שרש"י בע"ז ודאי ס"ל דשנת ת"ך היתה שנה ראשונה לשמיטה, שכרי רש"י ז"ל כתב דכא דלריך לכוסף שנה משום דשנה ראשונה של שמיטה נחשבת בשנות כצנן ושנות החורבן מתחילין למנות בשנה שני של שמיטה, ושנת תכ"א ודאי הוא בשנת החורבן ורק ת"ך השבטו לצנן וכמבואר כל הסוגיא וע"כ דעת רש"י דת"ך היתה ראשונה לשמיטה, ועוד שכרי רש"י כתב בהדיא דל"י יחודא לא חשבי' ו' שנה עד דאתא עזרא, וא"כ ע"כ שנת ת"ך ראשון לשמיטה וזכו עיקר הסתירה כ"י עכ"ל, והנה מ"ש מעכ"ה דשנת תכ"א ודאי הוא בשנת החורבן, לא זכר שר לפוס ריבטא הכוס' בע"ז שם [ט' ע"ב] בד"ה הוא שכתבו להרמב"ם דכא דקאמר נוספי חזא שנתא היינו לפי שאין התנה מוכה שנת כ"א עם שנות חורבן אלא כהדי דקס ביהא, וא"כ שפיר י"ל כן גם בדעת רש"י, וכן מ"ש מעכ"ה מדכתב רש"י דלר"י לא חשבי' ו' שנה כ"י א"כ ע"כ שנת ת"ך ראשון לשמיטה, לפענ"ד ג"כ אין ראוי מזה לפי' דקיי"ל ברי"ה [ג' פ"א] דבאחד בחשרי ר"כ לשמיטין, ולפי המבואר בתו"כ דאיתקש שציעית לשנת כ"ס שנאמר שנת לה' בשנת בראשית כך נאמר שנת ל' בשציעית, וא"כ לפי' י"ל דס"ל לרש"י ז"ל דגם בשנה ראשונה של התחלת מנין השמיטין צ"ה מרי"ה, ולא אמרי' בזה יום אחד בשנה חשוב שנה, כיון דאיתקש לשנת, וכו' דשנת ל"ה עד שטוברים ששכ ימים שלמים כן לענין שציעית צ"ה ששכ שנים שלמים, ועיין להרמב"ם בפ"י מה' שמרי' כ"ב ש"י ז"ל נמלאה אומר בשנת שלש מאות וחמש מאות ואלפים ליליכ מראש השנה מאחר מולד אדכ"ר שהוא שנה שני ליליכ התחילו למנות עכ"ל, כרי דס"ל דגם התחלת מנין השמיטין הוא רק מרי"ה, וכו' כן י"ל גם בבית שני, אף למאי דס"ל להש"ס מעיקרא דתיכף שצאו לארץ התחילו לקדש השמיטין, מ"מ לא התחילו רק מרי"ה הראשון שהי' בארץ כיון דצאו צאמלע השנה לא קידשו עד ר"ה, באופן דנמלא לפי' דלצנן בבית, כבר ברי"ה הראשון הי' נחשב לשנה שני, ולחשבון השמיטין התחיל אז שנה ראשונה, וכן למסקנת הש"ס ד' שנים עד דאתא עזרא לא קידשו, היינו ו' שנים שלמים לאחר ר"ה הראשון שצאו לארץ, וכה דמבואר מש"ס דערכין [י"ב ע"ב] דגם צאמלע השנה שצאו לארץ תיכף התחילו לקדש השמיטין ולא המתונו עד ר"ה, י"ל דבצירה לי' דטעם הוא כיון דלא כתוב תמימות כמו בני ספכ"ט, ועיין להרמ"ה מלך ש"ל שנסתפק בזה לפי' הכוס' מנחות [ס"ב ע"ב] בד"ה וספרתם יע"ש, ומעשה י"ל דס"ל לרש"י דלמסקנת הש"ס צערכין צ"ה תמימות גם בשמיטה ויובל וכנ"ל, ותירון הש"ס ד' שנים כ"י הוא לר"י וכמע"כ הרא"ש, ואפי"ה ס"ל דשנת תכ"א חרב בבית ורק לענין חשבון השמיטין הי' שנת ת"ך, ולתירון הראשון גם לחשבון השמיטין הי' שנת תכ"א, וכיונו דפליגי אי צעינן

תמימות בני ספירת השמיטין וכיוצאות ודו"ק.
[נ"ח 1234567] [יבואר כי הב"י והרמ"א ז"ל מוסקים להלכה בהרמב"ם בחשבון שנות השמיטה, ולא חששו כלל לשיטת רש"י בזה].

[ד'] ומה שחמכ מעכ"ה עלי מה שיישנתי סתירת רש"י, וכי כרי' וברא"ש ובטור שלא כתבו בדברי לא כיוונו ס"י להאמת, ובפרט ש"י הרא"ש ובטור וכן עיקר עכ"ה, הכה תמכתי מאד על דבריו

[ישוב נפלא בעזה"י להשגת הרמב"ן בס' המצות עשין קניג
על הרמב"ם ז"ל]

[ח'] וארווחא ליישב בדבריו כ"ל בעזכ"ו
השגת הרמב"ם ז"ל בס' המצות
עשין קניג שכתב על הרמב"ם ז"ל ח"ל "הרב ז"ל שם
הדברים מסורת וכללמ"מ מה שלא נמלא בשום מקום"
יע"ש, ולדרכיו שפיר נשמע מהש"ס והמדרשים כל
יסודי העיבור שאנו אוהזין בו בכל פרטיה ודקדוקי
קולט אל השערה כמבואר באריכות בס"א, וי"ל
באמת דמכיל כוליא גם רב באי גאון שכתב בתשובה
כ"ל שאנו אוהזין כסדר הזה לשנים הראשונות
מלפני משכ רביו גם אחריו עד ימי ר' כלל צ"ר
יכודא נשיאה, וחלליית כי צעת אשר עסקתי בצירור
ענינים אלו בס"א ח' מחיבורי וסדרתי לדפוס
ראיתי בחלמא פני קודש רביו הגר"א מוויילנא ז"ל,
ועיין מנחות [פ"ד ע"ב] אמר ר' אלעזר רבי יוחנן
חזאי בחלמא מילתא מעלייתא אמינא.

[פלוטל על דברי הרב הזה, ודיחוי לדבריו מחוס' ע"ז ט' ע"ב].
[ט'] ומ"ש מעכ"ת כי דברי רביו הגר"א ז"ל
מוכרחים בלשון החוס' והכ"ש שאי
אפשר לומר שסתמו בדבר, לפענ"ד ח"ן הכרח, ד"ל
דזמנא וזמנא דה"ה כי עיקר מנין ליזירא למוולד וי"ד,
ורק אחרי זמנא נחפשו כל תפלות ישראל למוות
למוולד זכר"ד, באופן שזמנא וזמנא דה"ה לא כי
מכאורך לבאר זה כי אז כי מוזן לכולם כוונתם,
כמו בזמנא שאין מכאורך לבאר שזמנא ליזירא
שכוא למוולד זכר"ד ודו"ק, ומה שהעלה מעכ"ת ליישב
מה שכתבתי על רביו הגר"א ז"ל שכתב על
הרמב"ם ז"ל מגמ' ע"ז [ט' ע"ב] דקאמר אי"צ תלת
שנין וכלא לא בוי אלא תרי, וכתבתי בס"א ח' [אות
פ"ד] דל"ק דהרמב"ם לשיטתי אילי צפ"י מהי שמיטת
ויוכל כ"ד דחורבן צ"ש כי בשנת תכ"ח לו"ד,
ולשיטתי אילי דהשכונות חז"ל בס' לו"ד, ושפיר
קאמר אי"צ תלתא שנין, וכתב מעכ"ת מדאמר ד'
אלפים בוי לזריחת עולם בוי שאין כאן רק הזכרת
מספר השנים מצר"ע שפיר מתפרש על המספר הכובד
שכוא עם שנת החוכו, הכבד במחשבת נסתרון דבריו
מדברי החוס' שם שכתב על הרש"ם דליכא אלא
שתי שנים, ואם נומא כפירוש מעכ"ת עדיפא כ"ל
לחוס' להקשות דליכא אלא שנה אחת דכא להרש"ם
כי החורבן ג"א תת"ל לזכר"ד ודו"ק.

אמ"ש הרב הזה דאין לבנות יסוד על ש"ס כח"י מינכן שהעליתי
דס"ל דשנה השנית ליצי"מ ה"י שנה מעוברת, כיון דהוא
נגד גירסא המקובלת. דיחוי ליסוד דבריו מתשובת ר"ה גאון,
וגם יבואר דאינו נגד גירסא המקובלת.

[י'] ומה שכתב מעכ"ת לדחות מה שהעליתי
לייבש [בס"א ח' אות ט"ו] מה שכתבתי
על דבריו ועל הרב ר' אברהם צרי"ח הנשיא
וכתבתי ויכ"ס שכתבו דשנת צ"א ת"נ לזכר"ד
כי יל"מ, מש"ס דשנת [פ"ז ע"ב] והעליתי ליישב
עפ"י גירסת כח"י ש"ס מיינכן (כנדפס בס'
דקדוקי סופרים) וכתב מעכ"ת דאין לזנות יסוד
עפ"י כח"י ש"ס מיינכן נגד הגירסא המקובלת, וגם
לא יתכן לפרש ש"ס דשנת כ"ל דהקדשה היא משנה
מעוברת דמעולם לא הוזכר בגמ' חשבון גו"ח אד"ו
עכ"ד, הכה מ"ש צסוף דבריו לא כן כתב רב באי
גאון

במלרים, כי ודאי קדשו ועיברו כפי הכורך בשעכ
ככוא ולא השגיחו על גו"ח אד"ו, כי צפ"ק דסכדרינ
דמבואר שם מתי מעברין ולא הוזכר גו"ח אד"ו,
ואין זה אלא חשבון ר' כלל שקבע את השנים לאחר
ציוול כר"א עכ"ד, הכבד במחשבת לא כן כתב רב
כאי גאון בתשובה כו"ד בס' העיבור (לראצ"ח הנשיא
ז"ל) מאמר ג' שער ז' שכתב וי"ל אנו אוהזין כסדר
הזה לשנים הראשונות מלפני משכ רביו גם אחריו
עד ימי ר' כלל צ"ר יכודא בשנת תר"ע לשטרות כ"ה
עכ"ל וכן מבואר מפידר"א פ"ח שהביא שנה של יל"מ
כמה שנים במחזור הגדול ובמחזור העיבור כ"ה, הרי
דגם קודם מ"ה כי אוהזין כסדר הזה המסורה לנו
מרי כלל נשיאה, והיינו כיון דלא כי מקדשין אז
עפ"י כר"א, כי קובעין אז עפ"י החשבון המסורה
לנו מרי כלל. ועיין להרמב"ם ז"ל צפ"י מהקב"ח
כ"ז שכתב וי"ל ודבר זה כללמ"מ הוא שזמנא שיש
סכדרינ קובעין עפ"י כר"א וזמנא שאין שם סכדרינ
קובעין עפ"י החשבון הזה שאלו מחשבין בו היום
ואין חזקין לראי כ"ה עכ"ל. ועיין בס' יסוד מ"ד
פ"ז שהביא שם ראצ"ח הנשיא ז"ל דשנה השנית
ליצי"מ כי מעוברת רק עפ"י חשבון גו"ח אד"ו ממולד
זכר"ד, ועיין בכו"פ פ' מ"ז, וציוחסין, ועיין צש"ח
מכר"ס שיק חל"ה ס"י קפ"ט שכתב משנת המולד
עפ"י חשבון גו"ח אד"ו ממולד זכר"ד.

[יבואר עוד דלא כהרב הזה, מהא דאנו רואין בעליל דכל חשבונ
חז"ל בס"ע ובתלמוד בבלי וירושלמי ובמדרשים קולעים אל
השערה בדקדוק נפלא למוולד וי"ד. וכשיטת הרמב"ם ז"ל.]

[י'] ובירושלמי ע"ז [פ"ח כ"א] דמקשה למח
לא קבעו הכענית בימי עזרא
נחמתי ביום כ"ג חשיר, ומתחן משום צרי דמועלא,
ומקשה בירושלמי ח"ן נאמר דכ"ה בשנתא כ"ה אמר
ר' יוחנן צר מדיא ח"ה חשב ויתב ולא כ"ה בשנתא
עכ"ל, הרי מבואר בירושלמי כ"ל דשפיר יכולין
לצר עפ"י חשבון המסורה לנו מרי כלל נשיאה גם
למפרט, דל"כ לא הועיל ר' יוחנן צר מדיא בחשבון
דאולי עשו אז יותר מלחים או חסדים או לא עיברו
אז כסדר שאנו אוהזין, וע"כ משום דהענית כי
קודם שצא עזרא, וכי קיס לכו דלא קידשו עפ"י
כר"א עד שצא עזרא וכמו דאמרי צערכין [י"ג ע"א]
ו' שנים קודם שצא עזרא לא קידשו כשמיטין ולזה
שפיר מועיל החשבון אשר אנו אוהזין בו גם מלפני
ר' כלל נשיאה, ועיין בשנת [פ"ז ע"ב] דפליגי שם
דינסן שבו ילאו ישראל ממלרים חמשה בשנת או
שנה בשנת כ"ה, הרי דלא צא בקבלה איזכ יוס כי
מדיה פלוגתא דזה, וע"כ דפלוגתא כי עפ"י חשבון
שאנו אוהזין בו למפרט, וכמו שביארתי בחיבורי ס'
ח' [אות ל"א ל"ב] ובכפולוגתא ח' שנת כניסתן לא"י
כי עיבור או לא המבואר במכילתא (בשלה ט"ז ל"ה)
וצפידר"א פ"ט, וסדר עולם פ"א, וזוכר יתרו
חרומה, ע"כ דפליגי לפי החשבון שאנו אוהזין בו
למפרט וכמו דביארנו בעזכ"י בס"א ח' [אות כ"ז
כ"ז כ"ח], וצר מן דין כרי אנו רואין צליל דכל
חשבונ ומאמרי חז"ל וקבלתם צס"ע המבוארים
בתלמוד ובמדרשים קולעים אל השערה בדקדוק
נפלא לחשבון שנים שלמים שערנו ממולד וי"ד,
וכשיטת הרמב"ם ז"ל צפ"י מהי שמיטת כ"ז, משא"כ
למוולד זכר"ד לשיטת הגר"א ז"ל, וכמו דביארנו
באריכות בעזכ"י בס"א ח'.

הש"ס לרבנן ח' חסרין עבד, כיוון חזן מחודש כעבור דכא זכללות השנה ט' חסרין ומליו שטעו כן בערכין (ט' ע"ב) ודחכ מעכ"ת דכיון דכמולד של ז"ל תרי"א כ"ג, תתקכ"א, ולא יגיע לראית הלכנה עד יום ד' וככ"ג אין מקדימין ריש ירחא ליום א', הכה לרבינו זחיי כ"ל ל"ק דכא כל כטעם דלא מקדמין, דא"כ מויתרי סיכרא תלחא יומי ומרנני עלמא דחר רבנן וכמ"ש רש"י ז"ל שם ד"כ קדים, וזכ כטעם לא כי שייך אז כיון דכעננים כי מכסים הלכנה, ועוד י"ל דהקדים אז כמולד האמיתי מהאמלעי, באופן שכי יכולים לראות הלכנה החדשך צשקיעת יום ג', וא"כ שפיר כי יכולים להקדים ריש ירחא ליום א', דמועד דכמולד האמיתי ויכל להקדים מהאמלעי צערך י"ד שעות ודו"ק.

[גם לשיטת התוס' מנחות [ל' ע"א] דלא ס"ל כרבינו בחיי הג"ל ג"כ יש לקיים בגירסת הש"ס כתי מ"גן בזה].

[י"ד] ועוד דאפי' לשיטת התוס' מנחות [ל' ע"א] ד"כ מכאן שהעליתי [בסי' א' אות ל']

דלא ס"ל כשיטת רבינו זחיי צ"ש כר"ח ז"ל, ג"כ לא קשה לפי"מ דמבואר מר"ח למסכדין (י"ב ע"א) דאף צעת שכי מקדשין עפ"י כר"א ולא כי משגיחין על גו"ח אדז"ט, מ"מ כי משגיחין שכי כלין כז' עיבורין של המחזור צסוף כל מחזור ומחזור, ועיין בצרייתא דמבואר ביסודי לרבינו יחזקא אישראלי ז"ל דאיתא שם פלוגתא ר"א וחכמים ור"ג צסדר כעיצורים של המחזור, ולכ"ע מעצבין שנת י"ט, ומעתה צשנת ז"ל תרי"א לצכר"ד דכ"י שנת י"ט למחזור קכ"ט, לכ"ע כי מעצבין אז ודו"ק,

והש"ת בדחמיו יאיר עיני במאור חזקא וינחינו בדרך אמת, ויצלינו משגיאות, ויראינו מתורתו נפלאות, החותם בכל חותמי ברכות, ומיחוי קידה חמש מאות, ומצפה לישועות הגיבאות.

דוד שפירא

סי' נא

ב"ה, פה גירעדהאזא יצ"ו, שלי' וברכה, מאלקי המערכה, לאיש שלו ככה, כבוד הרב הגאון הגדול חכם הכולל דמסמין גליין ל' כבוד שמו מפארים מוה"ר דוד שפירא שליט"א משכן כבוד בעה"ק ירושלם ת"ו, אחדשה"ס כיאות.

הנה מע"כ ידידי הרב מו"ה שמואל בנימין שרייבער שליט"א בשיא הת"ת דפה מסר לי קונטרס א' מספרו בני ציון שהוא כעת תחת מכש הדפוס ובו מפליא פלאות ומספרו אני מכיר גדול ערכו לזה הנבי שולח למעכת"ה חשובה א' שערכתי בענין חקופות ומולדות והוא בדפסה בס' תולדות שמואל על התרי"ג מצות שנדפס במדינתנו וגא לשים עין עיונו בתשובתי הלוחה כי ראיתי במדינתנו בני עלי' שידועים בחכמה זו והנה מועטים, ומעכת"ה שהפליא פלאות בענין זה יוכל ליתן עין בקורת על מה שכתבתי.

ואגב לעורר על דבר א' שראיתי צקונטריכו סי' א' אות י' הכריז דחשצון השנים צסדר עולם הם מכ שעברו שנים שלמים ממולד וי"ד מכה לראיתא

גאון צתשובה כ"ל שאנו אוחזין כסדר הזה לשנים הראשונות מלפני משכ רבינו כ"ל, ומ"ש דכתי' ש"ס מיוכן הוא נגד גירסת המקובלת, לפעמ"ד שפיר ים לפרש גם בגירסת הש"ס המקובלת כמו בגירסת הש"ס כתי' מיוכן מדכצ"ה הסיפא דאחרים משנה מעוברת, וגם תירוצ' הש"ס עולה יפה גם אם כי מעוברת, וגם עולה יפה דצרינו צישוצ ק"ו התוס' שם ד"כ לרבנן [צאות ט"ל מ'] וצא זה ולומד ע"ז,

[יבואר כי הרב ר' אברהם בר"ח הנשיא ז"ל עכצ"ל דה"ל לו בגירסת כת"י ש"ס מיוכן בזה, ישוב לחמיהת ספר מאור חזקא 1234567]

[י"א] ועכ"פ צדעת כרצ ר' אברהם צרי"ה הנשיא ז"ל שהצ"ה משמו היסודי (מיד פ"ב)

דשנה השנית לז"י"מ כי שנה מעוברת, וכל יסודי כעיצורים גו"ח אדז"ט הוא נצנכ לחשצון וליאת מלרים יע"ש, א"כ צככרה לומר שכי לו בגירסת הש"ס כתי' מיוכן, או עכ"פ כי מפרש הש"ס המקובלת כדצרינו כ"ל, שלא יכא דצרינו ח"ו סוחרין גמרא ערוכה דצבת כ"ל, אך מ"ש ביסודי צדעת הראצרי"ה הנשיא ז"ל דצשנה ז"ל תמי"ה לצכר"ד כי יצ"מ לפעמ"ד הוא ט"ס, ול"ל ז"ל ת"ג לצכר"ד דכא מפורש וילא מהראצרי"ה הנשיא ז"ל צספר חשצון המכלכות דצשנת ג"ח ת"ג לצכר"ד כי התחלת מנין השטרות, ולפי"מ דמבואר צש"ס דע"ז (י' ע"א) דאלף שנים מקודם כי יצ"מ, א"כ עכ"ל דס"ל דצשנת ז"ל ת"ג לצכר"ד כי יצ"מ, וכמ"ש דחשצין וכמו שציארנו צראיות צורות צסי א' צעזכ"י, וצפרט כי טעמו של סדר העיצורים מילי"מ יולדק שפיר גם אם נומא דצשנת ז"ל ת"ג לצכר"ד כי יצ"מ, דנמלא לחשצון כעיצור דצשנה השנית לז"י"מ כי עיבור, ואשר דצרינו סרה מחר צזה תמיכה המחצר ספר מאור חדש [שער הקציעות פרק י'] על כרצ ראצרי"ה הנשיא ז"ל ויע"ש שעוד כרחיצ פה לומר עלי' כי נפל טעמו לסדר העיצורים מילי"מ צצירא, ונפלאתי מאד עליו שכוליא מילין כאלה על דצרים נחמדים אשר כראוי מולקיס, וצפרט על דצרי הראשונים כמלאכים.

[גם מדברי רבינו בחיי בשם ר"ח יש להביא סמוכין דה"ל לו בגירסת הש"ס כתי מ"גן בזה].

[י"ב] ולשיטת רבינו זחיי צ"ש ר"ח (עיין בחיבורי זה בסי' א' אות כ"ט) שכי דמי שנה

שכי ישראל צמדבר לא כי מקדשין החודש עפ"י כר"א כי כעננים כי מכל הצדדים ולא ראו השמש וכלכנה עכ"ד, א"כ צככרה כי מקדשין אז כפי חשצון שאנו אוחזין צו היום, וכמ"ש כרמצי"ם צפ"ה מהכר"ה כ"ב צדעת שלא כי מקדשין עפ"י כר"א כי קובעין עפ"י חשצון הזה שאנו חושצין היום, וא"כ לפי"מ מכ שכתב ר"ה גאון דאנו אוחזין כסדר הזה לשנים הראשונות כ"ל כ"ל, הכה צשנה השנית לז"י"מ הוא גם צככרה לומר דכי שנה מעוברת לכרציונו זחיי כ"ל, וכ"י גם מדברי כרציונו זחיי ז"ל ראי' למכ שפירשתי דקושיה הש"ס צצבת כ"ל היא משנה מעוברת וכגירסת הש"ס כתי' מיוכן.

[ישוב לקושיה הרב הזה על פירושי בתי הש"ס שבת [מ"ז ע"ב] לרבנן ח' חסרין עבד].

[י"ג] ואשר דצרי כרציונו זחיי כ"ל הוא נדחכ גם מ"ש ככר"ג לסחור פירושי צתי

[הערה על דברי התולדות הק' זצ"ל בפי מקץ.]

[א] **אמנם** יסוד שיטת התולדות ז"ל צמח שהעמיד שנת נס חנוכה ג"א תרכ"ב הוא נמשך צד אחרי צפלי מסדרי הדורות דס"ל צפירוש כגמי דע"ז [ט"ז ע"ב] דחשבון השנים צמ"ט הם מכ שכול בחור שנה כהולכת מצב"ד, וכבר ביארתי צמ"ט א' דלא כן הוא דעת הרמב"ם ז"ל, וכבדתי ראיות ברורות בעזכ"י לדבריו מהש"ס ומדרשי חז"ל דחשבון השנים צמ"ט הם מכ שכבר עברו שנים שלמים מו"ד, דלפ"ז נמצא דחורבן צ"ט כי לאחר שעברו ג"א תחכ"ה שנים שלמים מו"ד, דכ"א ג"א תח"ל לצב"ד, וכמבואר להדי' ברז"ב ע"ז [ט"ז ע"ב] ונמצא לפ"ז למפרע מאתים ושש שנים, שנה של נס חנוכה, כי בשנת ג"א תרכ"ד לצב"ד י"ד למחזור קל"א,

[ביאור לרש"י ונח"ס [יא ע"ב]. ולהמהרש"א חולין ג"ה.]

[ב] **ודברי** המכרש"א ז"ל בחולין [י"ה ע"א] שכי דבימי חנוכה של הכנסה כי לילי טבת הארוכים, בלח"ה ל"ק אף לדבריו שכי נס חנוכה בשנת ג"א תרכ"ד לצב"ד דלפ"ז כי תקופת ר"א רחוק מליל כי כסלו כי תקופת ר"א כי אז י"ט טבת צו"ס כי, כיצ רי"ט, ס"א, ואפי' לתקופת ר"א באמיתית דכ"י צמ"ט ימים לפניו ג"כ כי רחוק, כי ה"י בתקופה לפ"ז י"ז בטבת, אמנם מ"מ ל"ק דכ"ה לכאורה יש לקדק בלשון רש"י ז"ל זכרים [י"א ע"ב] צד"ה מדת ח"י לוג לכל נר ונר כך שיערו חכמים לילי תקופת טבת שלא תצב כל כליל עכ"ל, ולכא"י קשה כיון דבתקופה היא רק כליל אחת ולמכ קאמר בלשון רבים לילי, (ואין לומר בלשון רבים קאי על כל תקופות טבת של כל שנה ושנה, ז"א דכ"א קאמר תקופת טבת לשון יחיד), אמנם ל"ק דכ"א נודע דבתקופת טבת ותמוז לפניו ולאחריו הכלואות והפרעונות מהשבון הימים וכלילת הכנסה אז במד קטנה (אשר לא כן בתקופת ניסן ותשרי) וצפרס באופק א"י שהיא רוחצ' נ"ב מעלות מקו השוכה, וכיון דלא יש הפרש רק באיזה דקיס אין יכולין לנמסר במדת השמן או בעובי הפתילה, לזאת גם משך איזה שבעות לפניו ולאחריו נתנו מדת ח"י לוג שמן בצמנוורה, ובאמת המכרש"א ז"ל בעצמו מזכר צד שכי בלילי טבת הארוכים לריכים ח"י לוג עכ"ל, ולא כתב ליל בתקופה דוקא, וע"כ כ"ל, וצפרס לפ"ז דביארתי בחידושי בעזכ"י דצב"ד לא כי משגיחין לעשות בעיבורים על סדר גו"ה אדז"ט דוקא, כמבואר מסנכדרין [י"א ע"ב] וא"כ י"ל דשנת ג"א תרכ"ג אף דכ"י י"ג למחזור, מ"מ כי מעברין אז לאחרי סיבה, דלפ"ז אחי דתקופת ר"א בשנת ג"א תרכ"ד כי כי כסלו צו"ס ד', ט', תקי"ז, ס"א, דלפ"ז אחי דליל כי כסלו לא כי קטנה, מליל בתקופה רק עם דק אחד באופק א"י, ושפיר כתב המכרש"א ז"ל דכ"י לריכין ליתן גם ח"י לוג בצמנוורה כ"ל ודוק.

[בדברינו יש לקיים גם דברי החת"ס ז"ל דבשנה של נס חנוכה ה"י כסלו חסר.]

[ג] **ולדברינו** כ"ל יש לקיים גם דברי חת"ס ז"ל בדבריו שכי דנראה דשנת הכנסה חנוכה כי שנה כסלו חסר

לח"ה שנים מניח דיעקב א"כ אישחכי באורחא חרתין שנין בסוכות ח"י חדשים צב"א שש חדשים ומדחש מנין כ"ד חודש משמע דכ"י שנים פשוטות וקשה לצפלי מסדרי הדורות שהעמידו בחלפת תרתין שנין בשנת צ"א ר"ה לצב"ד דכ"א שנה א' למחזור קי"ז ובחלילי צניסן ר"ה וכלו צניסן ר"ז דכ"א שנה ג' למחזור וביא מעוברת ולמכ אמר רק שש חדשים צב"א בלא כי שצמ"ט חדשים וכן אין לומר דכ"י צ"א ר"ה לוי"ד וצמ"ט כהולכת דכ"א צ"א ר"ה לצב"ד דא"כ למכ אמר רק שמונה עשר חודש בסוכות בלא כי תשע"ט עשר חודש כיון דחורף כראשון כי של שצמ"ט חדשים ועכ"ל דבתחלת כ"ד תרתין שנין כי לאחר שעברו צ"א ר"ה שנים שלמים מו"ד ולפ"ז בתחיל צניסן צ"א ר"ז לצב"ד וכלו צניסן צ"א ר"ט דשפיר כי שנים פשוטות ע"כ, ולענ"ד אינו מוכרח דאכתי אפשר דכ"י צ"א ר"ה לצב"ד וכלו בשנת ר"ז ובאמת לא שנה צב"א רק שש חדשים ובחודש כשצמ"ט של בעיבור שנה על הדרך מצ"א עד חצרון שגר שס יחאק אצ"ו, וגם מנין לומר דבאמת כי צ"א ר"ה לוי"ד וצמ"ט כהולכת דכ"א שנה ר"ז לצב"ד ובאמת כי תשע"ט עשר חודש רק דעל הדרך מארס נכרים עד סוכות שביא דרך רחוק עם טף לאן ובקר כהולכים לאט כי שוכה חודש א' וכמו שאמר ואני אחתכלה לאט וצדך זה פגע עם עשו אחי ולא כי נמכר כ"כ ושנה חודש א' על הדרך וח"י חדשים בסוכות ולאחרי מצינו לכן כי בחודש ניסן ר"ה לוי"ד ר"ז לצב"ד ובא"י עשה סוכות על קין זה וחורף כבא דכ"א ר"ז לצב"ד כי שצמ"ט חדשים וקין אח"כ שש חדשים ס"כ ח"י חדשים וזכ אינו דומה כ"כ דאולי לא שנה על הדרך רק ג' שבעות מחודש ניסן ושצמ"ט א' צניסן עשה סוכות ונחשך לחודש ולכך לא פרס כ"כ חדשים דבסוכות וצב"א לא שנה רק כ"ד חודש ודוק, ולשיטת מעכ"כ יקשה מדוע לא חושב כש"ס את הזמן ששכ"ן על הדרך צב"ד ולידיו ניחא דזה נכלל בחודש בעיבור וכן,

ותקתי חוק שימלא שאלתי ולעין בתשובתי הלוטה מה וישיב לי מה שמצא לעורר ולהשיג ושכרו יהי' כפול מן השמים, והנני בנה ידיו המוקירו בלתי מכירו הדו"ש ושחר אח"ה 1234567 טובו תמיד,

אליעזר אויסלענדער

סי' נב

ב"ה. ד' אלול, סע"ק ירושלם תובב"א
היושב על חוג שמים, יכתוב ויחתום לאחרי לחיים טובים ארוכים, את מע"כ הרב הגאון החו"ב בחד"ת חכם ונבון וכו' כש"ת מוהר"ר אליעזר אויסלענדער שליט"א אבן יקרה ור"מ בישיבה דק"ק נירעדהאזא יצ"ו.

אחד"ש כהנ"ר באה"ר.

נזעם מכתבו בצירוף הקונטרס הנחמד „מגדנות אליעזר“ לבנון הגיעני בעתו ובזמנו, ומרוב הסיירות אשר הקיפוני מכל צד איחורתי פרי עטי עד כה, ואת אשר נפשו היפה וענותנותו תרבינו לחור"ד בדבר הקונטרס הנז', הגה אען ואומר כי דבריו בישוב דברי הגאון עיר וקדיש בעל התולדות זצ"ל בפי מקץ הוא נכון מאד, והומתק לחכי סריו ועלי לתרופה,